

Արեւիկոս, եւ կարգեաց փոխանակ իւր յաժժոռ եպիսկոպոսութեան Յերապաւլիս քաղաքին: Եւ յետ այնորիկ տարածեալ զձեռս իւր՝ արհնեաց զԺողովուրդն եւ յանձն արար զնոսս կանացն Աստուծոյ. եւ ինքն արաւթեով աւանդեաց զՏոգին իւր առ Աստուած ի Հոկտեմբերի ԴԲ. եւ եղին մեծաւ պատուով զնա ի զիր տապանին իւրոյ 105 ապրմութիւք եւ արհնութեամբ եւ երգովք հոգեւորաւք ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ:

արհնեաց զնա եպ.: J ք. աւագերիցոյն իւրոյ եւ օրհնեաց զնա, որոյ եւ անունն էր Ա. Ի եւ նորս անունն այլ էր Ա.: — 101. J իւրն: J Երապաւլիս: — 102. G գճեան: KL տարածեաց: — 104—105. «եւ եղին . . . ցվերջ շունիք Բ. Չեռագիրք (G—L) հոս պէս պէս յաւերածնեմով (յիշատակագիրներ) կը վերջանան. աւելորդ համարեցանք զանոնք յառաջ բերել:

ՐԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲՈՒՐՈՒՆԵՆԵՆԸ ԳԻՏՈՂԱԹԻՒՆՆԵՐ

(ԸՐԻՆՈՒՄԻՆԱԼ)

130. Սերիէրնո, էջ 164 «Եւ այն իսկ են զարմանալիք, զի մատուալք (այլ. մարտառի) արեւալ առուեղծեամբ սպաստարութեան ծանրանա, եւ գուր որ այլչափ շարժումն առուածեղէն բանին քանցէք, եւ յետ արեւոյցութեան ծարափ էք»: — Հայկազեան բառգիրք կը գրէ «արշարաւ, որպէս յն. Κρατήρ, Crater, խառնարան. անօթ գինւոյ. բաժակ մեծ. նախաւնայ. (Բ. 700), նոյնպէս Չագրճեան՝ նոր բարբառարան «արշարաւ, գառեհ, թաս»:

Ըստ իմ կարծեացս արշարաւ վրիպակ գրութիւն մըն է՝ յառաջ եկած նմանաձիւնն զ նախորդին աւելթեքալիցութենէն, փոխանակ ըլլալու արշարաւ՝ որ արձանէ՛ր թայէն եւ որուն մասնիկէն կազմուած է, ըստ ամենայնի նման իտալերուն բառին կազմութեան՝ որուն հետ նոյնանշան է: Առաջարկած ձեւին գոյութիւնը ջուրցըծելու համար ուղղակի փաստ մը թեւեւ չունիմ, սակայն անուղղակի ջուրցում մը բաւական է յիշքեան կարծիքս սպառնալու: Κεράσων բայք, որ սովորաբար կը թարգմանուի իտալեմբ, համեմատել շատերուն մէջէն էք ερασων εις κρατήρα τον εαυτης οινον — «իտալեաց ի իտալեան զգինի իւր» (Առտի. Թ. 2). και τον οινον κεράσας մէք — «եւ զգինիք իտալեալ զցիցես» (Գրով. ԺԳ. 10), այսու հանդերձ Սթեֆանի հեռեւեալը հասուածն մէջ «οτι ποτηριον εις χειρι Κυριου, οινου άκρατου πληρος κεράσματος հայերէնի փոխուած կը տեսնեմ «գինի լի անպակ արիւն (ՀԳ. 9), ըստ այսմ յն. κεράσων բայք արեւ կազմուած է Κρατήρ գոյականը հայերէնի կը շրջուի իտալեմբ, արիւնի, որեցեմ յաւանդելի նմանազութեամբ, մի եւ նոյն արեւը կը կերտուի իտալերում, արշարաւ գոյականները: Ծանօթ է արգէն գասական հայերէնի մէջ գինի, Լուր . . . արիւնի՝ բացատրութիւնը:

131. Սերիէրնոս առաջին ծագք (Ի Բձձ արշարշարացն, էջ 1—7) համեմատելով մեր

Մատենադարանի թիւ 217 Չեռագրին հետ կը մատնանշենք հոս քանի մը ընտիր ընթերցանածներ՝ կցելով մեր գիտողութիւնները. 1) «Գանգի ինն ամբարանութիւն է», էջ 2 = 2Ե. ԹԳ. 273բ կ'ընթեանու «քանցի իննամբարանութիւն է»; — 2) «Չառաւալ եւ մեկնեալ յամենայն ինտոսոսի յաւգուածոց», էջ 3 (մեր Մատենադ. թիւ 515 Չեռ. ունի իմաստնալ): Սերիէրնոսու հոյււրդ. հրատարակութեան ծանօթութեան մէջ կը գրէ Ագրեթեան. «օրինակն ինտոսոսն, իբրու մատուր եւ մտացածին, բայց թերեւս վերծանելի է ի մասնակն կամ ըստ չ(առքնորթ) է մարմնակն (էջ 6—7). ուղիղ է եւ ընդունելի ի մասնակն ձեւը. զայն կը հաստատել մեր ընտարած Չեռագիրքը, թԳ. 273բ: Հմմտէ նոյն սխալն նաեւ Գ. Ի. Գ. Գ. Ա. էջ 317 «ինտոսոսիսն միջէ . . . կարծեր վրասել», հրատարակիլը կը զնէ հետեւեալ ծանօթութիւնը «թերեւս ի մասնակն կամ ի մակնէ, յոյնի ի մակն չորս: — 3) «Չառաւալ յամենայն իործեաց», էջ 3, այս շատ սովորական վրիպակը՝ Ագրեթեան բառակնի է թարգմանէ seuncta ab omni ooniectura (անք, էջ 7), միշտ Չեռ. ունի ուղիղ ընթերցումը «յամենայն իործեաց» (ab omni passione): Նման վրիպակներ համեմատել նաեւ անք, էջ 4. «Ենուս Աստուած առանց շարչարանաց . . . առանց իործեաց», զոր թիւ 515 յոսի օրինակը փոխելով վրիպմամբ կ'ընթեանու «իործեաց. անք, էջ 131. «զի զառանց իործեաց ծնունդն ջուրցանիցէ», զոր հրատարակիլը յոյն բնագրի վրայէն կ'ուղղէ «իործեաց. առ ի հաւաւաւակն ԵՆԷԻ, էջ 241. «յործամ զնորս մեծարոյ իորիմ գճեմարսք, զոր նորայր (Բառանն. էջ 40) է: Գայեթեալեան (ՀԱԻԳ. ԱՄՍՕԲ. 1896, էջ 272). կ'ուղղեն իործիւն. ԱԳԻ. (նոր տպ.) էջ 322, «ըստ նոցա իործիւն անցեալ», զոր Ե օր. սխալմամբ կ'ընթեանու «իործիւն. նմանապէս Եռեմիակն ԵԻԵ. Գորտուիւն էլ 436 «որպէս զի հասցէր զպատճառս իործեաց անմեղութեան անհաւատիցն», իսկայր E. Gjandzian կը արբարէ «իործեաց անմեղութեան. Um den Grund der unangebrochenen Meinungen der Ungläubigen abzuschneiden, (Z. f. arm. Philologie 1904, էջ 309) եւ այլն: — 4) Յործամ դը ընդ

զննական արեւմտեան նայիցի, էջ 3, Թերեւս ասպարհական վերական ըլլայ Հասարակ (Ա. Հար., էջ 251)՝ բոս զննական արեւմտեան նայիցի, ընթերցող հարց. Անապարհ կանոնադրական կը կարգայ «բոս արեւմտեան», թղ. 273բ (Թիւ 515 բոս արեւմտեան) — 5) «Զէ ինչ ուղարկուի, այսպիսի արեւմտեան ի մէջ բերել», էջ 3, Ա յաւելուածը տարադասակ է կը գրէ Գեր. Հ. Թոռնեան (Հար. Ա՛ի. Ա. Հար., էջ 251, ծան. 25), եւ իրաւամբ Չեռաս դիր շուրի աւելորդ «գիր». «Էէ ինչ ուղարկուի, այսպիսի արեւմտեան ի մէջ բերել», այսպէս նաեւ Թիւ 515 Անապարհ — 6) «Չաստկան յոժնայի», էջ 4. Անապարհ կ'ընթերցանու յոժնայի, թղ. 273բ. որ ուղիղ է, Հմմտ. «գոտակ յոժնայի ի մանական յարգանքով, որոշուել եւ գոտակ յոժնայի յարգանք, էջ 3. — 7) Ոչ վաղվազակի յոժնայի գրեւելիս եւ զննական եւ զննական հաստատանց կայացցի», էջ 4. այսպէս նաեւ Անապարհ. թղ. 373բ. Հարգանքով էր մեկն «այսինքն» Չերեւելի . . . զգոտակի ինչ» (էջ 252 ծանոթ. 31). ուղիղ ընթերցուածը պահան էր Թուրի ինժի Թիւ 515 Անապարհ «դերեւելիս եւ զննական եւ զննական», այս իմաստով կը թարգմանէ Անգրեան visibilia haec et scrutabilia terroaque (հայ-լատ., էջ 9) — 8) «Անկուսուրբ Հոգին՝ սուրբ Հոգի սուրբ», էջ 4. Թիւ 515 արեւմտեան կ'ընթերցանու «սուրբ Հոգին», եւ այս է Հարաւան ձեւը. էջ 6 «մի Հոգի սուրբուրբ», որուն վաւերական ընթերցուածը պահան է մեր ընտրած Թիւ 217 Անապարհի մէջ «մի Հոգի սուրբ», էջ 7 «անձն արդար կամ սուրբ Հոգւոյն, սո գոտակն ձեւը ընդ Հակոբակոսի աղծասուած է Թիւ 515 արեւմտեան մէջ «սուրբուրբ Հոգւոյն», Ա՛ի նախաւս մանկիկ գերարարական իմաստով իմեցարեան մանկիկ ինքնու խորթ է. սարբեր սոժան ունին սփնթայի, սփնթայի, սփնթայի, սփնթայի, սփնթայի, սփնթայի եւ այլն բառերը: — 9) «Ամենայն ինչ՝ զինչ հարց է նոյն եւ արդար, բայց միայն զի Հայր չէ», էջ 6, Անապարհ թիւ մը սարբեր կ'ընթերցանու «ամենայն ինչ՝ զինչ հարց է, նոյն եւ արդի, թղ. 274ա. եւ այս ընթերցուածին հարցաստութիւնը կը հաստատէ հաստատուն շարունակութիւնը «եւ ամենայն ինչ՝ զինչ արդիին է, նոյն եւ հայր. բայց միայն զի արդի չէ . . . եւ ամենայն ինչ՝ զինչ հարց է եւ արդի, նոյն եւ Հոգին սուրբ, բայց միայն զի Հայր եւ արդի չէ. : Ըստ այսմ Անգրեանի թարգմանութիւնը omnia quaecumque Patris sunt, eadem et Filii (էջ 13) պէտք է ուղիղ omne quidquid Pater est, idem et Filius. — 10) «Ոչ երկուս անձին (յորին. երկուսանին, եղար բոս չէ.) եւ կամ երկուս ճնունդս իստու վանիքը, այլ ժողովն է մի ծնունդ», էջ 7. Հակոբակոս իմաստը երկուս անձին խօսքին գեմ՝ կը պահանջէր մի անձին, եւ ոչ ժողովն, որ ասպարհ մէջ գրուած է երկուսանին բառին Հակոբակոս. Անապարհ ունի պահանջուած ընթերցուածը՝ մի անձին: — Ուրիշ ոչ այնչափ կարեւոր սարբերութիւնները կը մնան բաղադրական հաստատականութեան:

14. «Եւ արգ երկրեան իրքն, նախարարի Բոյոյն եւ յետոյ դարձել (810) սերմանեաց, առ Հասարակ արանշարացանն, յորմամ միտ եղեալ մեղմով նայեցի», Բարդէ Վերջեւայ, էջ 87 — 88. Հրատարակիչը նորարարական Բոյոյն բառը փոխելով կ'ընթերցանու Անտիոքի Բոյոյն, զոր կ'ընթերցանու նաեւ Նահապետեան (Ուղեգրութիւն, էջ 210) «Անտիոքի Բոյոյն եւ յետոյ դասական (810)՝ որ կը արտաբերուի դասական» սերմանեաց, Ուր Մասնեալարանի Թիւ 249 եւ 612 Անապարհները սակայն հաստատ կը կենան ուղղագրութեան կարգա համարուած բառով մեկն վայ, որով կը միտմ Հեռեւեալ ուղղագրական առաջադիւթեան. «Երկրեան իրքն, նախ քանի (Թ. 612, Բարդէ) բոսայն եւ յետոյ պատեան սերմանեաց, առ Հասարակ արանշարացանն», Հաստատեալ, էջ 90, «նախ քանի սերմանեաց (Թ. 612, իսկ այլ. ոչ)» . . . եւ ոչո կատարեալ աճմամբ Հասարակ (Կասար. ուղ. 212 հաստատ) սերմանցն պատկենեաց (այլ. դարձեալ) եւ սերմանի գրուածն, Այս մեր արագրութեամբ սակագրեան Հայերէսը կ'ունենայ անգամ մը միայն գործածուած բառի բառին երբորք ընտիր վկայութիւնը. «յառաջ քան զաման յորմամ կատարեցի ծաղիկն եւ բուռն ծաղիկից, Գլխի. Մեթ. Երայն, էջ 170. — Բարդուղիմ նման վերջակ մըս այլ նշմարած եմ Ուրի. առ Թեոօղ. Ա. իլիսայն միտման մէջ. Անտիոքի ինքնու յառնեն, եւ այլ կ'ընտիր Հանգիստեմ ինի. Հար. Բ., էջ 449, զոր ընթերցուածը «նախ վանիկանու յառնեն եւ այլ . . .», եւ այս ընթերցուածը կը վաւերացնէ մեր Մասնեալարանի Թիւ 1 Անապարհը, որ բովանդակ նախաստութեան սակագրեան, այն ընտրով կը կարգայ. «նախ ինքնուսու յառնեն, եւ այլ») միտման ընդ առաւ ելանին, թղ. 128ա:

15. «Ապ ուրեմ զարութիւն ինչ սերման է ի կորեւան» որ երեւին ընդ տերեւաք ծառայն զոր անուս յարմ իրքին, եւ քանի յորմոպն ինչնայ սերմն ինչ եւ այլն յոժնայն անգրեան, Բարդէ, ուղ, էջ 93: Այս մեթ. առ խառնակ հաստատը, կը քննարկուի Հահապետեան (ուր, էջ 213 — 214) այսպէս լուսարեւել. «զոր անուս քանի յորմոպն եւ նշանի սերմն ինչ եւ այլն իրքին յոժնայն անգրեան, Յոպարեան սարբեր ընթերցուած կը ներկայացնեն Ա. Վ. Կարգութեանի կրկին Չեռաս գիրները. մին կը կարգայ «որ երեւին ընդ տերեւաք ծառայն, Բայց եւ անձ (au rejoin, bourgeon) զոր անուս յարմն եւ քանի (810) արմարոց՝ նշանի սերմն ինչ, եւ այլն որ քանի յոժնայն անգրեան անգրեան. թիւ մը սարբեր եւ հաստատարը ընտիր է երբորք արինակին ընթերցուածը. «բայց եւ անձ զոր անուս յարմն եւ քանի սերման, եւ այլն (ՊԱՅԿԻԲ, 1893, էջ 56 — 57). Մեր Մասնեալարանի Թիւ 249 եւ 612 Անապարհները թե՛ն նախարարեանի արեւակներուն հարաւաս յաւելուածը պահան չեն, սակայն

Հասուածիս վերջն մտը կատարելայն կրնա լուսաբանել. "որ ասուս յարաւ եւ որակն յարու-
որցն, նշանս սերմն ին եւ այնդս խորն յանասն
նմարիւմ" — Այս անհուն ստորութիւններն
ընտրելով կը փոփոխէ այսպէս վերականգնել եղ-
ծուած խորն ընագիրք. "ապա սերմն զարութիւն
իմն սերմն է ի կրիւնսն" որ երեւին ընդ տերունօք
(Իբն 249) ծառոցն: Բայց եւ անքն որ (Կազար.
Գր) ասնին յասոցն, եւ ասնկնն [որ] յարմատց,
նշանակ սերմն են, եւ այսպէս կարգին յաճուն
ծննդեանն: Այս ընտրութիւնը աննասնրն է յոյն
ընգրքի գաղափարներուն:

16. "Աշտանային անմըք ի նոցանն լերք
եւ դորսուի, . . . "եթէ գանալ լինի դորսուի
եւ յըշտու, Ձեմ, էլ 210. — Ըստ Հայկազեան
բառգրքի ստորագրէ թառս կը նշանակէ "պարտա-
կոչ, նենգաւոր, պատարասկիւն": Ըստ ին ձեռագ-
րիւնիսն մէջ Ծ եւ Զ զբերու գաղափար նշանութիւնն
"ճազած վերցակ մնն է բառ" սրբագրելի դորսուի
որ "պարծնկոտ, աննազով" իմաստով ծա-
նութ է գասական մասնագրութեան. Համեմատ
Ձեմ, էլ 352, "Ձխարք ուսուցանեա ինն թէ
ցածիր, մնն զու դորսու, լերք եւ անմանն եւ ի,
Երբեմ, Մեմն. Գրոսոս. (Ա. Հասմ.), էլ 330.
"Լուսուք թագաւորք" որ նմանէք Յարիւս, եւ
դորսու (միւս օր. դորսու) պետք եւ զարգաւորք,"
ուր, էլ 332. "անկու դորսու (միւս Մասն), էլ 318.
229 Ձեռագիրք" իսկ սպ. դորսուի այսպէս նաեւ
Լ(Բ.) զախմարտին Հեթանոսք. — Ղման
վերցակ է նաեւ Բուզանդայ Տրտրք. "եւ պաշ-
տանէկնն զլուսար Տրգած", էլ 184, որ այլուր
ուղի կը գրուի "եւ Տրգաթ (ստրկաւագապետ)
լեւա կը սոցա ընկեր", էլ 230:

17. Եփրեմի Ի Մարգարիտ Յայտնութիւն
Քառին մէջ (Բ. Հար., էլ 351—358) բառակն
անորոշ գործածութեամբ սակց կրկնուած է տիւր
ընտր, որուն Հայկազեան բառգիրքը "նիւ իսաս-
նիւն, իմաստը յառկացուցած է, ազգուելով
թերեւս ճառի "նիւ բնութեան կտակն", էլ 356,
"կրուսանէ զբնութեան նիւն", էլ 356, "աշ
ծնեալ նեղեաց շիւի իսասնիւնն", էլ 356, Հա-
տուածներն: Ըստ Կարայրի տիւր բառը այստեղ
կը նշանակէ խնցեմըթերեւ, ստորեկնու, գաղ-
տակերու խնցին կամ պատեմը (Բասուսուսնիւն,
էլ 123), այս կարծեալ իրաւօք կը սոյն նաեւ
Տ. Չիֆճեան ՀԱՆԻՒՍ ԽՐՍՈՐԵՍՈՍ ուսումնա-
թերթին մէջ (1908, էլ 37):

Ճառիս մէջ 18 անգամ կիրարկուած տիւր
բառը սակայն թէ է ասոցեց բացառութեան իբրեւ
խնցի կամ դոսիւս ընգրակներ թէ Հասուածիս
իմաստը կը կազայ, եւ թէ Եփրեմը Հասուածիս
իմաստը կը մնան անկատար ու ակար. բայց աստի
ճառիս յանարն թարգմանութիւնը (Ephraem
Syri opera omnia, graeco et latino, t. II,
pp. 269—279) զորսուր արգելներ կը յարուցանէ
տիւր բառին "պատեան" նշանակութեանը գեմ՝
Յոյն ընգրքը բառիս զիմաց երբեմն ունի միւս
բառը որով "գաղտակեր" ճամբնիկ իմաստ կը
ստանայ տիւր ձեւը. Հմեւտ. "Մարգարիտն ոչ քաղ-
ութիւնն (միւս) ծնեալ", էլ 352, քաղութիւնն

(միւս) քաղութեայ, էլ 353 "ոչ ապականեցու
քաղութիւնն (միւս), անոր երբեմն կը գնէ յՈՂԿԻ,
ուստի իբր նշաններ "կոնքր բառին կնն (յՈՂԿԻ)
բարբառեցին", էլ 351, "ոչ ամուսանալ կն-
նն (յՈՂԿԻ), էլ 352, "արարայր ինիւն (յՈ-
նոյն), էլ 353 եւ այլն. մերթ կը դորսուած յՄՈՂԿԻ,
որ է բնւ "խորք կամ ճալք ստորեկն" (պալլա
ճճՈՒ ԾՅՈՒՅՈՒ) Հմեւտ. "Ի իտլ. սպին" Հասուածի
(էլ 353) եւ մերթ վերջապէս կը գնէ ծՅՏՐԵՍՈՒ,
որով յայտնուպէս "ստորեկն նշանակութիւն կը
գրեմու բառս, "աշ զանկալից եղեւ տիւր (ծՅՏՐԵՍՈՒ)
յղացեալ զարգարիտն", — Գիբութեան Համար
Եփրեմի Հայ Հասուածը Կարայրի Համառու-
թեամբ յառաջ կը բերեն եւ կրկնուած տպերուն
քով կը զեմեղեմ՝ յանարն բառեկ, որով բառիս
ինչ ամուսնագործածուած զլալը միակերպ աչքի կը
դարնէ: "Գնքն բարբառեցին զնմանն մարգար-
տին. սասոցն զյղացումն տիւրն (յՈ. շեք տիւրն,
թերեւս քովի տիւրնն ճազած ըլլալ):" տիւրն (միւս-
աշ) եղիցին մարգարայք" որ ի շուրս են՝ մարգար-
տք կարծեցին յեկինս ընակել (էլ 351)... մար-
գարտա զար է ի մարմոց ծնեալ, զի է դորսուի
եկեալ երեւի (էլ 352)... աշ զանկալից եղեւ տիւր
(ծՅՏՐԵՍՈՒ) յղացեալ զմարգարտն... թագաւ
իբրեւ յարգածի ի իտլ. տիւր (տՍ յՈՂԿՍՍ),
եւ իբրեւ բնութեամբ ազգեաց. աւ. է կատարելու-
թեան Հասակն. (էլ 353)... վասն որդ ի ներ-
կայ զորութեանն կոյս իբրեւ տիւր (ՕՏ յՈՂԿՍՍ)
ծնու բնութեամբ, եւ իբրեւ կնն աշ ամենեւեմ
չարչարեցան: Գարեմալ միակցութիւնն եկեալ
բնութեանն, որպէս տիւր ստորեկն (ՕՏ յՈՂԿՍՍ
ճճՈՒ ԾՅՈՒՅՈՒ) է կուսական կարք. (էլ 355)...
որպէս տիւր կոնքրն (ՕՏ յՈՂԿՍՍ ճճՈՒ ԾՅՈՒՅՈՒ)
յառաջ բերելով զմարգարտն. (էլ 356)...
տիւրն (յՈՂԿՍՍ) ճալք եւ ձեւն ճալք անն, աշ կե-
զուն փայլատարեմն զպոպն (ՄՇ յՈՂԿՍՍ) մար-
մինն: Ձեմարք է գայտութիւն եկին միութեամբ
Հարն եւ շուրն. եկեալը տիւրն (ՄՇ յՈՂԿՍՍ) անշէլ
պահեաց զմիւր բնութիւնն. (էլ 357)... տիւրն
(յՈՂԿՍՍ) յայտնեցան, զի աշ ի ձեւն կանայի ան-
գամեց յղացաւ. զի ամենայն մարմին երաց զերկու-
տիւր (ՏՏ ծՍՈՒ յՈՂԿՍՍ), եւ աշ ետուած մարմա-
կան կարգքն. տիւրն (ՕՏ յՈՂԿՍՍ) անհոգութեամբ
արմակ ունելով զմարմին՝ յանարեակի ի փայ-
լակմանն լցան. (էլ 358)... գորտիկն տիւրն
(ՕՏ յՈՂԿՍՍ) բանան, ըսց զմարգարտն չափ ան-
բազ է... աշտանի գորտեանն եւ մարգարտն,
զորս միաբան էա՞ զիրտեան ի ձեւն, շուրհին.
էլ 358 — Մտարգմեանն արժանի է որ Կարայրի
իւր կարծիքն ապացուցանելու գիտմամբ նորա-
գրած երեք գործաներուն զիմաց յոյն ունի
ծՅՏՐԵՍՈՒ (ի գորտիկն եկեալ երեւի, էլ 352) եւ
յՈՂԿԻ (գորտիկն տպքն բանան... աշտանի
գորտեանն եւ մարգարտն, էլ 358):

18. Հ. Բ. Ազգերեանի կարծիքով Իրենեայ
Յոյսը թարգմանուած է "լատիներն բնագրէ մէ,
որուն ամենախոր գրազանն կը կրէ դեւ իւր վայն"
(Բ.Ձ.Մ., 1909, էլ 64): Կարծիքս անդրուսնի յու-
ցուց Մեծ. Հ. Ազգերեան (ՀԱՆՈՒՒՍ, 1910, էլ
203): Հ. Ազգերեան իւր կարծիքը վերտան ապա-

ցուցանելու համար միեւնոյն պատճառաբանութիւնները դարձեալ յառաջ կը բերէ ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ 1910 ԳԵՒԿՈՒԹՅԱՆ ԹՈՒՆՅԱՆ ԱԷԼ, կցելով նորագոյն սպասարկները: — Լատ. թարգմանութեան սպասարկներն է ի միջի այլոց Յոյոյի հետեւեալ հասուածը « Ինքն Աստուած Հնչոյն աղի ի վերայ Ազամայ եւ ի քուն արար », էջ 10—11 « Լուս Հնչոյնս բառը յառաջ եկած է (եղեր) թարգմանչին somnus-um == քուն եւ somnium == տեսիլ եւ այլն՝ բառերու ընթերցումն », եւ սակայն Փրոյնի գործոց թարգմանութեան մէջ Իրենեայ միեւնոյն հասուածը երեք անգամ գործածուած է բառ առ բառ. « Եւ արի Հնչոյնս ի վերայ Ազամայ, եւ ի քուն արար, ԱՆԻԼ Ա. », էջ 17, « եւ Եսրի Աստուած Հնչոյնս ի վերայ Ազամայ եւ ի քուն արար, ՃՈՒՓՈՒՄ, էջ 149 եւ 152. Արգ կարգիւ է վերջիեան մ'իսկ մտածել թէ լատիններէն թարգմանութիւն են նաեւ Փրոյնի գործերը « որ յանդիմն ամենախոր գործները կը կրեն գեա իրենց վրայ »: Եթէ ԲՆՉՈՒՄԻ ԹՈՒՆՅԱՆ ԹՈՒՆՅԱՆ ԹՈՒՆՅԱՆ յառաջ յառաջ հասուածին՝ երկրորդ մասին փոքր միտ գնէր, թերեւս ուրիշ եզրակացութեան յանգէր. « եւ ի քուն արար, խոսքը յանդիմն բնագործ միտն կրեայ ենթագործը. մտածած ձեւը որ թէ ինչոց եւ թէ ինչոց (առ ի քուն արար) կը նշանակէ, թարգմանչը կ'առնու երկրորդ իմաստով, մինչ լատին բնագործ obdormivit (ննջեաց) ընթերցուածը այսպիսի շփոթութեան տեղի չէր կրնար տալ:

(Ըրարանիւնիւն) Հ. Ա. ՎԱՐՈՒՄՆՈՒՄ



Ի Ե Ձ Ո Ւ Ա Ր Ա Ն Ա Վ Ա Ն

Ո Վ Ն Ո Ս Գ Օ Ւ Օ Ւ Ր Ր Ր Ր Ր Ր Ր

(Ըրարանիւնիւն)

Մ.

ՄԱԶ = մազ: « Մազը ձարէն զտուել » = մանրահոյզ հաշիւ եւ քննութիւն ընել: « Մազին դիմովը » = անթիւն անգամ: « Մազ մնաց » = սակաւ մի եւս եւ . . . (մազապուր զերծայ): « Մորմէն մազ մի չունի », = մօրը բնու չի նմանի: ՄԱԶԻՆ = մազանման ջիղ, բարակ երակ, եւ այլն. « մազիկ է միջերեւ »: ՄԱԶԱՎՐՈՏ = Որում մազերը քիչ են, որ աւելի կարօտ է մազի: Թաւաճանդին կամ մազադին հակադիրն է: ՄԱՀ = մահ: « Մահն ի քեզ », = յանդիմանութիւն է: « Մահն ինք ելլէ » = Ըստ այգանկի է ինքը: « Մահն ի քու խելքդ

ելլէ » = դուն շատ սխալ կը խորհիս: « Մահն ի անենկ կեսուն ելլէ », այնպիսի կեսունը թող չըլլայ: Բարդքն են մահառուն, եւ մահառոր (մեռելմտաի գնացողները):

ՄԱՂ = 1. Մաղ: 2. Ցան մը կամ շենքի մը ընդարձակութեան չափն է, եւ կ'ըսուի չորս, հինգ, տասը մաղ տուն է, այսինքն այնքան սենեակի տարածութիւն ունի:

ՄԱՂԱՂՈՒ = Ըփոթած, որ չգիտէ թէ ինչ պիտի ընէ կամ ըսէ յանկարծակեան գեղքի մը մէջ: Ինչո՞ւ, անձարակ:

ՄԱՂԶԱՍԹ = գրաբարի « մաղակաթն » է, բայց սարբեր իմաստ ունի: Ցաւալի եւ ապշեցոցիւ թան մը լսելով մարդ մաղակաթն կ'ըլլայ, իբր թէ անգաբար կը կաթէ: Նման է « Լեղապատան » բառին:

ՄԱՂԱՅԵՆԼ = առուին ջուրը թուփելու շուրջը շատ բարակ ու քիչ վաղցնել, որպէս զի խորը թափանցէ:

ՄԱՂԱՎԱ = Մոտիմի մէջ թաղուած կայծ առան կ'ըսեն: « Մաղմաղի կուտ ուտուել », = վերջին աստիճան մտատանջ ըլլալ:

ՄԱՂԱՐ = Ոստայնանկութեան գործիք մը, հաստ բիրի նման, որով կը գարննեն երբեմն երբեմն այն ձողը որուն վրայ կը փաթթուի հեազհետէ գործուող սառալը:

ՄԱԾ = մեծ մայր:

ՄԱՄՈՒ = սալորի մանր տեսակ մը:

ՄԱԶԵՆԼ = Նշարեւել, կուսեւել, գուշակել:

ՄԱՅԵՆԼ = մայիս ամսուն արեւին եւ օդին մէջ սփռել լաթերէնները, որպէս զի ուտիճէ զերծ թան:

ՄԱՆ = Թուրքի մեղրին վրայ բարակ սերի նման երեցող խուր:

ՄԱՆԵՐ = Թելի վերածուած բամբակ:

ՄԱՆԵԼ = մանել, թել գործել բուրդէն եւ բամբակէն:

ՄԱՆԻԼ = Նմանիլ բային կրճատուալ:

ՄԱՆԻԼ = Արեւուն մանիլը, այսինքն ի մուստ խնարհիլը « Արեւը մանեցաւ », = արեւը մարը մտաւ: Մանի որ մանիլ կը նշանակէ ման գալ, շըբան մը բորբեւել, արեւուն շըբանին աւարտը այս բառով նշանակել շատ գեղեցիկ ու պատշաճ է:

ՄԱՆԻԶ = Ճախրակը գարննելու համար բռնելու գործիքը:

ՄԱՏԵՆԼ = (« մանեւել, կը Տնէն ») = մազը մէջը թաթաղել եւ ուտել մեղրի նման բաներէ: